

- א) עירובין סב: א;
- ב) קידושין כח: א; ג) נדרים ז: ט; ד) קידושין כ: ב"ק ק"ב; ו) עירובין ל: א; ז) יבמות מו: א; ח) קידושין ח: ט; טו) ויקרא כה: ט; נדבאלה קידושין ע"ב.

תורה אור השלם

- 1 אם פסח תלקח את עמי את הדעני עמך לא תקחיה לו בנפשה לא תשימונה עליו נפש: שמואל ב כד
- 2 כספו לא נתן בנשך ושחור על נקי לא לקח עשה אלה לא ימות לעולם: תהלים טו ה
- 3 טהור עיניו מן ראות רע והביט אל עמל לא תוכל לקח תבית בוגדים תחרש בבלע רשע צדיק מנוה:

- 4 ובי ימוך אחיך עמך ונמפר לך לא תעבד בו עבדת עבד: ויקרא כה לט
- 5 ובי תשיג דר גר ותושב עמך ומוך אחיך עמו ונמפר לגר תושב עמך או לעקר משפחתו: ויקרא כה מז
- 6 וקצא מעמך הוא ונבני עמו ושב אל משפחתו ואל אשת אביתו ושוב: ויקרא כה מא
- 7 ובי ימוך אחיך ומוך דר עמך ותחזק בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרבית וקראת מאלהיך וחי אחיך עמך: ויקרא כה לה-לו

גליון הש"ס

גמ' אין הדר נקבה בע"ע: עין צ"ב דף י"ג ע"א ברש"י ד"ה היג וזמנ: שם ד"ה סופי וי"ע: עין גיטין דף מ"א ע"א מוס' ד"ה לישא: שם דרביב ובי ימוך: עין לקמן דף ק"א ע"ב מוס' ד"ה מגיד:

כדי חיו. התיירו לו ויותר מכאן אסור מדרבנן דלמא אתי למיסרך: רבינא אמר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברבית בתלמוד חכם עסקינן: טעמא מאי אמרו רבנן. רבית נכרי אסור שמא ירגיל הנכרי אכלו וילמד ממעשיו. לא גרסינן דלמא אתי למיסרך: אס

כסף תלוה את עמי. עניי ונכרי בלתי ללוות עמי קודם: עניי ועניי עירך. עניים שהם קרויין וממשפחתך: ענייך קודמין. דכתיב עמך הקרויין לך: עניי עירך קודמין לעניי עיר

אחרת. להנך הוה עמך טפי: יורד עמו לחיו. רגיל להתקוטט עמו כאלו הכהו וכאלו זבא להורגו. ואני שמעתי רשאי לירד לתוך אומנותו של חזירו ולמעט מוונותיו של חזירו וקשה צניני שימירו חכמים לישאל להנכס ולגמול רעה ועוד דאמרין בכתובות (דף ג.) עד שמים עשרה שנה מתגלגל אדם עם זבו מכלן ואיך יורד עמו לחיו ומאי יורד לתוך אומנותו איכא פה לייסרו ולכופו לתורה קאמר: פלוני כפר. שהלוח ישראל ברבית: מתמוטט. דוק הכי עושה אלה לא ימות הא אס נתן בנשך ימות: הללו מתמוטטין ועולין והללו כו'. והכי משמע קרא כל עושה אלה לא ימות לעולם כלומר ואם ימות אין מוטמו מוטות עולם אבל הנותן בנשך ימות לעולם: לדיק גמור אינו בולע ואע"פ שמתמוטט עולה ואינו בולע לעולם: ולא כך אלא לגב. לעיל קאי. ורישא דבריימא במסכת ערכין (דף ל:) זבא ורחה כמה קשה אצקה של שביעית אדם נושא ונותן צפירות שביעית סוף מוכר מטלטליו כו' עד לא באת לידו עד שמוכר עלמו שנאמר ונמכר לך ולא לך אלא לגר: נמכר לעבודת כוכבים. לחטוב ע"ס ולשאוב מים: אמר מר. השתא מפרש מאי קשיא ליה דקאמר איני יודע מהו: לאו

אורח ארעא. שהוא מתייחד עמה: גמירי דמיני קני. הנקנה בעד עברי קונה בעד עברי: דמינא. דיש חילוק בין ההנכר לנכרי לנמכר לישראל: הנרצע. בעד עברי [הנמכר] לישראל ומה האדון קודם היובל: אינו עובד לו אם הבן ולא אם הבת. שנאמר (שמות כה) ועבדו לעולם ולא לבן: והנמכר לנכרי ילפינן בקדושין (דף פ:) וחשב עם קונהו ולא עם יורשי קונהו: לניע לה. מוזחך לניע הוא בעיניה שאם יקלקלו יחד לא יתפאר לגלות הדבר הלך אסור לקנותו: פריץ לה. ויראה היא להפקיר לו את עצמה: לא הרבי כלבא. לא מגדל כלב שמא תקלקל עמו: לניע לה. ובטוחה שלא יודע: כיון דמסריך סריך מירספא. להיות נרצעת לו: גר מושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ואוכל נבילות: אל תקח מאתו כסב. אלא תקח קאי וכי כתיב כו' מושב לענין וחי עמך כתיב שאתה מלווה להחיותו: אכל אשה נעשה לו ערב. ערבו של לוח כנגד המלוה:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

עא.

עין משפט
גר מצוה

ק"א מ"י פ"ה מהלכות מלוה וזה הלכה ב סמוך לארון ק"ב טו"ש ע"ד ק"י קט"ו סוף א': ק"ב א מ"י שם הל' ז סמוך לארון ק"ב טו"ש ע"ד מ"י טו סוף א': ק"ב ג מ"י פ"ד שם הלכה ז סמוך שם טו"ש ע"ד י"ד ק"ס סוף א':

ק"ב ד טו"ש ע"ד ס': ק"ד ה ו מ"י פ"א מהלכות עבדים הלכה ב טו"ש ע"ד י"ד ס' רסו סוף י"ז:

ק"ב ז מ"י שם פ"ג הלכה ז סמוך עין פ"ג:

ק"ב ח מ"י שם פ"ג הל' יב סמוך שם:

ט [מ"י פ"ט מהל' עבדים הל' ז טו"ש ע"ד י"ד רסו סוף י"ז:]

ק"י י מ"י פ"ב מהל' אסורי ביאה הל' טו סמוך לארון ק"ב טו"ש ע"ד א"ש ע"ד י"ז:

ק"יב ב מ"י שם ע"ג בהשגות ובמ"מ טו"ש ע"ד שם סוף ח':

לנכרי שרי וע"ל דבני נח לא הוזהרו מן הרבית וההוא גברא דלא קס צבקעת דורא זה לא היה עונש שלא היה שעת מחיית כל המתים ולא נענש זה יותר משאר מתים שלא חיו בזמנה שעה אלא חזיריו זכו בשביל שזוהרו מן הרבית אע"פ שלא נטווו כמו שקיימו אבותינו את התורה אע"פ שלא ניתן להם:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו. כתיב בכתובות הגאונים בשם רב לזוק גאון יורד עמו לחיו רשאי לשרוף שלישי בתואמתו ותימה גדול מנין לו זה:

הא חוינן דלא עבדי הכי ומתמוטטים. וא"ת דלמא משום שאר עבירות הכמוצים בלואו פסוק ושומד על נקי לא לקח וי"ל דפריך לחוינן לדיקים גמורים נמי מתמוטטין א"י לר"ע פריך דלר"ש בסקוף מכוח (דף כד. ע"ש) עושה אלה עושה אחת מכל אלה לא ימות:

אין לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. וא"ת ל"ל למכזב בתר עקר משפחת גר דהיינו נכרי כיון דנמכר לעבודת כוכבים א"כ נמכר לנכרי וי"ל דה"ל לעבודת כוכבים של ישראל כיון פסלו של מיכה א"י אי לאו דכתיב משפחת גר ה"ל דעקר היינו נכרי אבל לא למך דלטרין משום גאולת קרובים דמגר מושב פניק כ"ס נכרי:

אינו עובד לא את הבן ולא את הבת. אגב צן נקט בת דאפילו נמכר לישראל אינו עובד את הבת: לא תרבי בלבא. משום לוח שפתיים צעלמא לבי שהלך אחריה: שלא נחשבו ישראל על החוכר ועל הבמה וגם אין אסור להתייחד: מלאו

מכירה וגר תושב האמור לענין רבית איני יודע מהו הוא גר צדק האמור לענין מכירה דכתיב וכו' ימוך אחיך עמך ונמכר לך: ולא לך אלא לגר שנא' לגר ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנא' לגר תושב: משפחת גר זה הנכרי כשהוא אומר או לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגר שנא' לגר למימרא דגר קני עבד עברי ורמיניה: אין הגר נקנה בעבד עברי ואין אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי: ושב אל משפחתו בעיניו והא ליכא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק אינו קונה ודינו כישראל אבל קונה ודינו נכרי דתניא: הנרצע וההנמכר לנכרי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר ואין אשה וגר קונין עבד עברי נימא דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא אשה קונה את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן בעבד עברי כאן בעבד כנעני עבד עברי צניע לה עבד כנעני פריץ לה אלא הא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תשרי בר בי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמסריך בה מירתתא אמרי כיון דכי שדיא ליה אומצא מסריך בתרה אמרי אינשי משום אומצא דשריא ליה הוא דמסריך גר תושב האמור לענין רבית מאי היא: דכתיב וכו' ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך ורמיניה: לויין מהן ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב אמר רב נחמן בר יצחק מי כתיב אל תקח מאתם מאתו כתיב מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרבית אבל אתה נעשה לו ערב ערב

מוסף רש"י

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו. מומר לשלוחו ואף למעט פרסמו ולירד לאומנתו (קדושין כה.) ולא לך אלא לגר. בקדושין (כ.) הוא ועבדיו (ל:) כמה קשה אצקה של שביעית, אדם שנושא ונותן צפירות שביעית סוף מוכר את עצמו, שנאמר ונמכר לך ולא לך וגו' שנאמר לגר. פרשה אחרת היא הסמוכה לנמכר לך ובי תשיג דר גר ומושב עמך וגו' (קדושין כ.) זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. לחטוב ע"ס ושאר נכסים ולא לטם אלהות (שם כ.) ארמלתא לא תרבי כלבא. שמא תמאזו ותרביעו עליה (ע"ו כה.) ולא תשרי בר בי רב באושפיזא. דלגב אומצא מסריך בתרה. כל עשתא, לא מירתתא דסברה אי מסריך בתרי מימר אמרי אינשי אומלא הוא דשריא ליה. אומלא מעט בשר (שם).